

Project Update: September 2018

Radio Programmes and Other Activities:

Radio Programmes:

We have proposed earlier that we will produce four episodes of radio interview programmes that will be aired once a week for a month. We tried to manage the time of the experts and the time of the scheduled programme. But we were unable to run this programme in the scheduled time due to the very busy schedule of the experts and also the already scheduled other radio programmes of radio station. So according to our previous proposed plan to broadcast the interview of snake experts through radio station, the media personalities suggested us to make Radio PSA (PSA, Public Service Announcement or Public Service Ad, is a message in the public interest with the objective of raising awareness, changing public attitudes and behavior towards a social issue) than to conduct only four episodes of interview programmes. For the interview programmes, they helped us by inviting in their other regular interview programmes and we were able to broadcast the interview programmes too based on snake conservation. Dr. Chhabilal Thapa, President of Nepal Toxicology Association (NTA), Mr. Ashish Bashyal, President of Biodiversity Conservancy Nepal (BioCon Nepal) and i were interviewed by local FM stations, Radio Nepal (the government radio in Nepal whose coverage is all over the Nepal) and some televisions. And after discussing with the experts, local leaders and media personalities, we have changed the previous proposed interview programme into the more effective radio programmes (Radio PSA) that we are broadcasting not only once a week for a month but six times per day for 3 months (540 times in 3 months) from Khasyauli F.M. 98.1 MHz from the district which have the coverage not only in the Rupandehi district but also in different snakebite prone districts of lowland Nepal like; Nawalparasi, Kapilbastu, Palpa etc. Finally, we are able to broadcast our radio PSA and our interview in their various regular interview programmes.

I have written, dramatised and directed two different Radio PSA. For the recording of PSA, i have hired experienced voice artists. The scripts were reviewed by Bhabasagar Ghimire, the renowned writer from Nepal who is working in BBC Media Action, Nepal.

The Radio PSA is attached as separate files. One is 1:22 second and another is 1:01 second long. These are broadcasting six times per day alternatively for 3 months (540 times in 3 months) from mid-July to mid-October. This is probably for the first time in Nepal that any snake related PSA is broadcasting from radio station. The broadcasting time of our PSA is in between 8:00-9:00, 12:00-13:00, 13:00-14:00, 14:00-15:00, 15:00-16:00, and 17:00-18:00. Audio/Video Clips: The audio/video clips of some of the interviews are attached as separate files.

The same Radio PSA which I have directed and broadcasting through Khasyauli F.M. 98.1 MHz is also broadcasting through Radio Lumbini F.M. 96.8 MHz by Biodiversity Conservancy Nepal for a month from which a huge amount of community people will get benefit. Kaligandaki Health Foundation is also planning to broadcast our Radio PSA through FM. station in Nawalparasi.

With interviewer Ratna Chaudhary in Radio Nepal (Government Radio in Nepal) in Yuwa Sansar (Youth World) program.

My interview in Butwal F.M. was also shared live on Facebook. The link is here.

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=2218978194785171&id=100000190374925
=

Left: With interviewer Jhabindra Devkota in Butwal F.M. in Samaya Sandharbha program. Right: Editing the Radio PSA for broadcasting from Khasyauli F.M.

Interview in Buddha Television, Rupandehi

Other Important Activities Related to our Project:

News in Mechikali National Daily Newspaper with our large sized Hoarding Board Poster

मेचीकाली

वनबाटिकामा सर्प पार्क बनाउने तयारी

■ सविता टण्डन

बुटवल, असार २९ । तिलोत्तमा नगरपालिका-१ शङ्कनगरमा रहेको शङ्कनगर वनविहार तथा अनुसन्धान केन्द्र (वनबाटिका) मा सर्पहरूको पार्क अर्थात् स्नेक पार्क बनाइने भएको छ । पार्क भन्दासाथै विभिन्न प्रकारका फूलहरू, बिरुवा वा हरियालीले घनकरी दाँकको रमणीय, आकर्षक क्षेत्र बुझिने भएपनि यस पार्कले फरक अनुभूति गराउने कल्पना गर्न सकिन्छ ।

त्यसोत प्राचीन समयदेखि नै नेपालमा सर्पहरूलाई भगवान् सम्भेर पूजा गर्ने प्रचलन छ तर त्यो चाहिँ वर्षको एकदिन मात्र अर्थात् नागपञ्चमीको दिन मात्र । शायद यो पार्क बन्यो भने वर्षभरि सर्पहरूको पूजा गरिने छ ।

उक्त वनबाटिकाका अध्यक्ष बाबुराम अर्यालले धेरै वर्ष अघि भारतस्थित सेन्ट्रम राउन्डको स्नेक पार्क अवलोकन गरेपछि यस्तो कल्पना गरेका थिए तर यो व्यक्ति सहज थिएन । उनी वनबाटिकाको अध्यक्ष भएपछि भने यस्ताई साध्यक रूप दिन सकिन्छ भन्नेमा विश्वस्त थिए । अहिले तेह्र वर्षपछि आएर त्यो परिकल्पनालाई उगले ब्यवहारमा उताउँछन् ।

वनबाटिकाको स्थापना वर्ष विता २०६२ सालदेखि नै स्नेक पार्क बनाउने योजना रहे पनि अब मात्र त्यसले परिपक्व रूप लिने भएको छ ।

त्यसोत चार वर्षअघिदेखि उक्त वनबाटिकाको विज्ञियाखानामा गोपन, करैत, हर्षी, किङ्कोबा, धामिनजस्ता ८ प्रजातिका सर्पहरू राखिएको थियो । तर, तिनीहरू उचित व्यवस्थापन गर्न सकिएन र ती सबैलाई जङ्गलमा छाडियो, वनबाटिका केन्द्रका सचिव-खिमलाल पाण्डेले बताए । अहिले विज्ञियाखानामा सर्प प्रजातिका १० वटा अजिङ्गर छन् । अध्यक्ष अर्यालका अनुसार केन्द्रीय प्राणी उद्यानले यो वर्षी एन बनाउँदै गरेकोले यति आर्थिक वर्षदेखि नगरपालिकाको स्वीकृति लिएर स्नेक पार्क बनाउने योजना रहेको बताएका छन् । बाटिकाले तिलोत्तमा नगरपालिका र प्रदेश सरकारलाई स्नेक पार्क बनाउन आर्थिक सहयोगको माग गरेको छ । स्नेक पार्क ६ सय ७६ स्क्वायर मिटर आवश्यकता अनुसार क्षेत्रफल बढाएर बनाउने योजना छ । उक्त पार्कमा सम्मय भए सम्म नेपालमा पाइने सम्पूर्ण ८० प्रजातिका सर्पहरू राखिने भएको छ । स्नेक पार्क भन्दासाथै आहाराको समस्या पर्ला भनेर सेतो मुसा ७ महिना देखि पाल्दै आएको कार्यालय प्रमुख टिका थापाले बताउँछन् । यो पार्क बनाउन प्रारम्भमा ३० लाख रूपैयाँ लगानी गरिने र काम सुरु भएको १ वर्षभित्र सम्पन्न गर्ने योजना रहेको छ । आवश्यकता अनुसार बजेट बढाउँदै लयिने छ । उक्त स्थानमा सर्प, सर्पदंश र सर्प संरक्षणसम्बन्धी हरेक कुराको जानकारी दिनेगरी सूचना केन्द्रको स्थापना भने महसुसको छ । रूपन्देही जिल्लाका विभिन्न स्थानमा तालिम दिइरहेका सर्प विशेषज्ञ कर्ण देवकोटा र आशिष बस्न्यालको सल्लाहमा स्नेक पार्क बनाइने भएको छ ।

सर्प बचाओ प्रकृति जोगाओं: नेपालमा पाइने विषालु सर्पहरू
Save Snakes Save Nature: Venomous Snakes of Nepal

Project Funded By: Rufford
 Project Supported By: [Logos of various organizations]

Visitors reading the information in our large sized (8X5) hoarding board in Zoological Garden of Shankarnagar Banbihar and Research Centre, is published in Butwal Today National Daily Newspaper

समुदायलाई स्नेक टङ्ग वितरण

बुटवल, १८ जेठ- सर्प बचाउन रूपन्देहीमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम र सर्प समाले औजार (स्नेक टङ्ग) वितरण गरिएको छ। प्रत्येक वर्ष सर्पको प्रकोप देखापर्ने रूपन्देहीका विभिन्न १० समुदायमा सर्प पहिचान गराउने तालिमका साथै स्नेक टङ्ग वितरण गरिएको हो।

विश्वमा पाईने सर्पमध्ये नेपालमा ८० प्रजातीका सर्पहरू पाईन्छन्। त्यसमध्ये केवल २१ प्रजातीका सर्पहरूमात्र विषालु हुने सर्प विशेषज्ञ कमल देवकोटाले बताए। वर्षेनी जेठ देखि भदौको चारमहिना अत्याधिक सर्पदंश हुने र त्यसमा थोरैमात्र विषालु सर्पदंशका घटनाहरू हुने गरेको उनले बताए। सर्पको टोकाईपछि गलत प्राथमिक उपचार विधिको प्रयोग हुदा वर्षेनी धेरैको ज्यान जाने गरेका छन्।

विषालु र अविषालु सर्प छुट्टयाउन नसक्दा कतिपय अवस्थामा अविषालु सर्प पनि मारिने गरेको उनले बताए। दुई दिनसम्म समुदायमा चलाईएको तालिममा सहभागिहरूलाई सर्प समाल्ने, त्यसलाई सुरक्षित तरिकाले बासस्थानमा छोड्न साथै सर्पले टोकेमा गरिने

प्राथमिक उपचार समेत सिकाईएको थियो। विषालु र अविषालु दुवै सर्प मानव जीवनका लागि महत्वपूर्ण हुने गर्दछ।

सर्पलाई जोगाउन सके पारिस्थितिक प्रणाली (ईको सिस्टम) ब्यवस्थित हुने बायोडाईभर्सिटी कन्जर्भेन्सी नेपालका अध्यक्ष आशिष बश्यालले बताए। बालीमा हानी पुर्याउने मुसा, किराफट्याग्रोलाई सर्पले खाएर खाद्यान्न उत्पादन जोगाउन सहयोग गर्ने भएकाले पनि सर्पलाई बचाउनुपर्ने उनको दाबी छ। 'सर्प नहुने हो भने खाद्यान्न र बाली उत्पादन क्षमता घट्छ।' उनले भने। अहिलेको गतिमा सर्प र यसको बासस्थानको विनाश हुने हो भने खाद्यान्न

उत्पादनमा प्रतिवर्ष ह्रास आउने उनी बताउछन्। अन्य प्राणीको तुलनामा सर्पको अध्ययन, अनुसन्धान विश्वमा नै तुलनात्मक रूपमा कम भएको उनको दाबी छ। रूपन्देहीका मर्चवार, धकधई, मऊहर, खुनगाई, पडरीया लगायतका ग्रामिण भेगमा वर्षेनी सर्पको विगविगीले धेरैजनाको ज्यान जानेहुदा प्राथमिकतामा तित समुदायमा जनचेतना जगाउने काम भएको उनले बताए।

अभियान अन्तरगत रूपन्देहीका ग्रामिण भेगका ३० विद्यालयमा समेत सर्प सम्बन्धी सर्वेक्षण तथा जनचेतनामुलक कार्यक्रम गरिएको छ। विभिन्न स्थानहरूमा सर्पको बारेमा जानकारीमुलक होडिङवोर्डहरू पनि राखिएको छ।

सर्पदंशबाट १२ को मृत्यु

विनोद परिचार

रूपन्देही, साउन ४

लुम्बिनी अञ्चल अस्पताल बुटवलमा एक हजार एक सय तीनजना सर्पदंशका बिरामीले उपचार गरेका छन्। एक वर्षको अवधिमा उपचारमा आएका मध्ये १२ जनाको मृत्यु भएको छ। तराईका जिल्लामा गर्मीचाम सुरु भएसँगै सर्पदंशको विगविगी सुरु भएको छ। सर्पदंशको उपचार जहाँतही नहुने भएकाले बुटवलस्थित लुम्बिनी अञ्चल अस्पतालमा बिरामीको चाप बढी हुन्छ।

२०७४ साउनदेखि अहिलेसम्म उपचारमा आएका मध्ये एक सय ६५ जना विषालु सर्पको डसाइले उपचारमा आएको अस्पतालका मेडिकल रेकर्डर लक्ष्मीराज रेग्मीले बताए। असारको मध्यदेखि सर्पदंशमा परी उपचारका लागि आउनेहरू बृद्धि भएका छन्। 'अहिले छिमेकी जिल्लाहरूमा पनि सर्पदंश केन्द्र स्थापना भएकाले उपचारमा यस वर्ष चाप कम छ।' उनले भने।

अघिल्लो वर्षभन्दा यो वर्ष सर्पदंशको उपचारमा आउनेहरू घटेको देखिएको छ। गते वर्ष एक हजार दुई सय ७७ जना उपचारका लागि आएका थिए। छिमेकी जिल्ला नवलपरासी, कपिलवस्तु र दाङमा सर्पदंश उपचार केन्द्र स्थापना भएको छ। यी जिल्लामा सर्पदंश उपचार केन्द्र नहुँदा बुटवलस्थित लुम्बिनी अञ्चल अस्पतालमै आउनुपर्ने बाध्यता थियो। अहिले पनि थप उपचार गर्नुपरेमा भने अञ्चल अस्पताल

बुटवलमै रेफर गर्ने गरिएको छ।

वहो रूपन्देही, कपिलवस्तु,

नवलपरासीसहित दाङ, प्युठानदेखि विभिन्न जिल्लाहरूबाट बिरामी उपचारका लागि आउनु छन्। मृत्यु हुनेमा अधिकांश ग्रामीण भेगका बिरामी छन्। मेडिकल रेकर्डर रेग्मीका अनुसार विषालु सर्पले डस्नेबन्तिका अस्पताल ल्याउँदा बिरामी बाच्छन्। धेरैजसो सर्प विषालु नहुने भएकाले आफिनु नपर्ने उनको भनाई छ।

नेपालमा ८० प्रजातिका सर्पहरू पाइने र त्यसमा २१ प्रजातिका सर्प मात्रै विषालु हुने विश्व एवम् अनुसन्धानकर्ता कमल देवकोटा बताए। अहिलेको सिजनमा तराईका जिल्ला गोर्खा र कर्ते सर्पबाट बच्चनुपर्ने उनको सुझाव छ। सर्पले डस्छ भनेर सर्पलाई मार्ने गरिएका त्यसो गर्नुभन्दा आफै सजग हुनुपर्ने उनको आग्रह छ। 'खेतमा काम गर्दा मोटोवाला फ लगाउने, राति निस्कदा टर्ब बोकेर हिँड्ने, जुता लगाउने, भुईँमा सुत्दा भुल टोगेर सुत्ने भन्दाई सफा गर्ने, दुलो राख्न सकिने, मुसा अ नाईनेजस्ता कुराहरूमा ध्यान दिएर सर्पको डसाइबाट बच्न सकिन्छ', उनले भने।

नेपालमा कर्ते, गोमन, भाइपर, लम्बा, घामन, पानी सर्पले बढी डस्ने गरेको छ। सर्पको अनुसन्धानमा ६ वर्षदेखि निरन्तर लागिपरेका देवकोटाले तराईका २६ जिल्ला सर्पदंशको उच्च प्रभावित क्षेत्र रहेको बताए। प्रदेश ५ का रूपन्देही, कपिलवस्तु, नवलपरासी, दाङ, बाँके र बर्दिया सर्पदंशका प्रभावित जिल्लामा पर्छ।

Left: News about tong distribution and community awareness programs in Rupandehi. Right: News on Nagarik Daily Newspaper.

Our Poster and Brochure in the notice board of Central Department of Zoology, Kathmandu.

Our Mounted Laminated Poster hanging in the waiting room of Kaligandaki Hospital

Our Poster in the notice board of Kaligandaki Hospital

Follow up Programme in Snake Information Centre:

Follow up programme was conducted in one of the Snake Information Centre, Sagrahawa, Makrahar, Tilottama Municipality where more than 50 individuals were present including teachers, students, local people and local leaders of the communities. They requested for the programme because of community people suffered from more than five snakebite cases within a month. The programme was conducted with the help of Mr. Jagadish Tharu who has also participated in our snake handling and first-aid training. We have distributed educational materials to the participants and few copies of the educational materials were handed over to the Snake Information Centre for reference copies.

Kamal Devkota sharing his knowledge to the participants

Jagadish Tharu distributing educational materials to the participants